

Hazır Beton Sektöründe İSO 14001 Çevre Yönetim Sistemi Uygulaması

HAZIR BETON SEKTÖRÜNDE İSO 14001 ÇEVRE YÖNETİM SİSTEMİ UYGULAMASI İSO 14001 ENVIRONMENT MANAGEMENT SYSTEM Fezal Tuncer Karakadıoğlu Akçansa Çimento San.ve Ticaret A.Ş., Muzaffer Selvi Akçansa Çimento San.ve Ticaret A.Ş., Özet Bu çalışmada hazır beton sektöründe faaliyet gösteren bir firmada, İSO 14001 Çevre Yönetim Sistemi çalışmaları ve bu sistem gerekliliklerinin Kalite Yönetim Sistemi ile entegre edilmesi anlatılmaktadır. Firma, Entegre Yönetim Sistemi ile sürekli gelişimi sağlamayı öncelikli stratejileri arasında belirlemiş ve bu kapsamda İSO 9001:2000 Kalite ,OHSAS 18001 İş Sağlığı ve Güvenliği , İSO 14001 Çevre Yönetim Sistemleri ile Entegre Yönetim Sistemi oluşturmayı hedeflemiştir. Bu kapsamda İSO 14001 Projesi, proje planının hazırlanması ile başlatılmıştır.Operasyonun çevresel boyutlarının incelenmesi yapılacak aksiyonlara yönelik ön bütçe belirlenmiştir.Oluşturulan proje ekibi liderliğinde yasal mevzuat kapsamında sistem çalışmaları yürütülmüştür.Sistem ile ilgili dokümantasyon yapılmış oluşturulmuş ve ortak konular Kalite Yönetim Sistemi ile entegre edilmiştir.Kurulan sistem, yapılan iç denetimlerin ardından, bağımsız bir dış denetim firması tarafından tüm tesisler bazında belgelendirilmiştir. Kurulan yönetim sistemi ile firma bünyesinde proaktif çevre kültürü oluşturulmaya başlanmıştır.Çevresel unsurların değerlendirilmesi, atıkların uygun yöntemlerle bertarafı ve hazırlanan dokümantasyon ile tüm tesislerde çevre standartları belirlenmiştir.Öğrülen çevre unsurlarının kontrol yöntemleri Üst Yönetimin gerekli kaynağı sağlaması ile başarıyla uygulanmış faaliyetlerinin işletilmesi, düzeltici ve önleyici faaliyetler , işletim ve sürekli eğitimler ile kurulan sistem sürekliliği sağlanmaktadır.

APPLICATION IN READY-MIX CONCRETE SECTOR İstanbul İstanbul Abstract In this work, a ready-mix concrete company's İSO 14001 Environmental Management System workings and the integration of the needs of the system with Quality Management System are presented. The company determined continuous development strategy by the help of Integrated Management System.In this scope the company aimed to develop Integrated Management System by İSO 9001:2000 Quality, OHSAS 18001 Occupational Health and Safety, İSO 14001 Environmental Management Systems. İSO 14001 Project get started with a project plan. With the investigation of the operational environmental aspects the pre-budget is determined.Project team lead the studies with the scope of the legal requirements. Documentation structure is formed and integrated with Quality Management System. The formed system is controlled by the internal audits and documented by an independent external body including all the plants. With the documented system a proactive environmental culture formed in the company.Environmental standards are determined with the evaluation of the environmental aspects, elimination of the waste with suitable methods and the documented procedures in all plants.The control methods are successfully applied with the needed source of the Top Management.System continuity is provided by the performance measurement and monitoring, corrective and preventive actions, communication and continuous training.

1. GİRİŞ 2000 yılında başlayan kurumsallaşma çalışmaları kapsamında, ana ve destek süreçlerinin belirlenmesi ve müşteri memnuniyetinin iyileştirilmesi temelinde kalite yönetim sistemi kurulmuş ve İSO 9001:2000 standardına uygun olarak belgelendirilmiştir.Çalışmaların devamında çalışan sağlığı ve güvenliği konularına öncelik verilerek bazında iş sağlığı ve güvenliği riskleri belirlenmiş ve yasal gereklilikler çerçevesinde kontrol yöntemleri geliştirilerek OHSAS 18001 Yönetim Sistemi kapsamında belgelendirilmiştir.Çalışmaların son aşamasında ise çevre kalitesi ve sorumluluk bilinci düzeyinin artırılması İSO 14001 Çevre Yönetim Sistemi Standardı kapsamında hedeflenmiştir. Toplam Kalite Yönetimi (TKY) felsefesi tüm dünyada yaygın bir ilgi ile karşılanmaktadır.Rekabetçi ortamdaki işletmeler, avantajlı olabilmek için TKY'nin temel düğü ve müşteri odaklı prensiplerini benimsemişlerdir.[1]Artık, işletmeleri yönlendiren müşteri istekleri kavramı, kalite ve hizmet ötesinde çevre unsurlarını da kapsamaktadır. Çevre kalitesi de Toplam Kalite olgusu içinde yer almakta ve önemi her geçen gün giderek artmaktadır. Çevre dostu teknoloji ve yaklaşımları olan işletmeler, uluslararası düzeyde rekabet avantajı kazanmaktadır.[2] Geliştirilen İSO 14000 Çevre Yönetim Standartları esas itibarıyla kalite yönetiminde İSO 9000 serisinin dayandığı ilkeleri benimsemektedir. Bu standartlar, sorunların bulgularını ele alma yerine, kaynaklarında çözmeye yöneliktir. İSO 9000 ile müşteri ihtiyaçlarının karşılanması, proses kontrolü ve kalitenin sürekli geliştirilmesi amaçlanır. İSO 14000 ile amaçlanan ise müşteri ile yasal düzenlemeler doğrultusunda çevre gereksinimlerini de içerecek şekilde karşılanmasıdır. Çalışmalar kapsamında İSO 14001 referans olarak alınmış, sistemin etkinliğini arttırmak ve daha kapsamlı çalışmalar yapmak amacıyla İSO 14004 'den yararlanılmıştır. 2. İSO 14001 ÇEVRE YÖNETİM SİSTEMİ ESASLARI 2.1. Çevre Politikası İşletmede, çevre politikası kalite politikası ile entegre edilerek yönetim politikası oluşturulmuştur.Yönetim politikası, çevre kirliliğinin en aza indirilmesi ve korunmasını öngörmektedir.Yasal mevzuata uyum, sürekli iyileştirme ve üst yönetimin taahhüdü de politikada yer almaktadır.Yönetim Politikası tüm çalışanlara ve kamuoyuna da duyurulmuştur. 2.2. Planlama 2.2.1. Çevre Boyutları ve hizmetlerinin kendisi tarafından kontrol altında tutulabilen veya etkilenebilen çevre unsurlarını belirlemek ve çevre üzerinde önemli etkilere sahip olan unsurları tanımlayabilmek için gerekli yöntem, yetki ve sorumlulukları belirlemiştir.Çevreyi etkileyecek faaliyet/ürün/hizmetlere ait çevre unsurları, Bölüm Yöneticileri tarafından tespit edilir. Çevre unsuruna ilişkin çevresel etki, oluşum ve zarar büyüklüğünün bileşkesi olan risk büyüklüğü ile belirlenir. Belirlenmiş risk büyüklüğü ile beraber, geçmişte ilgili taraflarca olan, geçmişte firma bünyesinde yaşanan bir kazayla ilgili, mevcut yasal düzenlemelerle ilişkili ve üst yönetimin öncelikli olarak değerlendirdiği unsurlar "Önemli" olarak nitelendirilir. Belirlenmiş olan çevresel unsurlar ile ilgili, yeni bir yasal mevzuatın oluşması, oluşum sıklığı ve zarar büyüklüğünün biriktirilmesi içinde yapılan faaliyetler sonucunda değişimi durumunda çevresel unsur yeniden değerlendirilir. 2.2.2.Kanuni ve Diğer Partler hizmetlerine doğrudan uygulanabilecek olan yasal yükümlülükleri veya kendiliğinden gönüllü olarak uymayı kabullendiği yasal gereklilikleri tespit etmiştir. Bu yasal şartları elde etmek için gerekli yöntem, yetki ve sorumluluklar belirlenmiş ve yasal gerekliliklerdeki değişikliklerin takibi ve geçerli olan bilgilerin çalışanlara bildirilmesi sistematiği ilgili prosedürlerde tanımlanmıştır. 2.2.3. Amaçlar ve Hedefler Tüm çalışanlar tarafından çevre etkilerinin farkedilmesi ve çevre kirliliğinin en aza indirilmesinin yıllık eğitimlerle desteklenerek pekiştirilmesi çevre faaliyetlerinin esasını oluşturmaktadır. İşletmede yıllık olarak hazırlanan Çevre Yönetim Programı dahilinde uygulamaya dönük hedefler yer almaktadır. İşletme, faaliyet, ürün İşletme, faaliyet, ürün ve Ayrıca dönemsel olarak hazırlanan Metrik Raporunda Tesis Çevre Performansı da izlenmektedir. Tarafsız dış kuruluşlara yaptırılan fiziki ölçüm sonuçları (toz ve gürültü ölçümleri) değerlendirilerek yönetmeliklerdeki sınırların altında çalışılması hedeflenmektedir. 2.2.4. Çevre Yönetim Programı İşletme bünyesinde, Politikasına uygun olarak belirlenen amaç ve hedefler çerçevesinde, çevre unsurlarının değerlendirilmesi sürecinde önemli olan

nitelendirilen unsurların kontrol altına alınması, yasal gerekliliklerden doğabilecek faaliyetler ve Çevre Yönetim Sistemi uygulamalarının planlamak ve takip etmek amacıyla yıllık Çevre Yönetim Programı oluşturulur. Çevre Yönetim Programının hazırlanması ile birlikte tahmini yıllık Çevre Bütçesi de belirlenir. Oluşturulan Çevre Yönetim Programı, gerçekleştirilecek faaliyetlerin yönelik görev ve sorumlulukları belirtenin yanı sıra planlanan ve gerçekleşen tarihleri de içerir. Çevre Yönetim Programı; süreli iyileştirme kapsamında, politika, hedef ve yasal gerekliliklerdeki değişiklikler, Yönetimin Gözden Geçirmesi Toplantılarında alınan kararlar, teknolojik ihtiyaçlar, Çevre Yönetim Sistemi ihtiyaçları, çalışma şartlarındaki değişiklikler, çevresel unsurların değerleri, süreci yönetenler, çalışanlar ve ilgili taraflardan gelen öneriler ve diğer organizasyonlarla yapılan (benchmark) kıyaslama çalışmaları gözden geçirilir ve programda gerekli revizyonlar yapılır. Çevre Yönetim Programının uygulanması ve sonrasındaki faaliyetlerin yönelik takipler periyodik olarak gerçekleştirilerek sistem performansının göstergesi olarak alınmış karar ve planlanmış düzenlemelerin etkinliği izlenir.

2.3.Uygulama ve Yönetim 2.3.1. Yapı ve Sorumluluk Yönetiminde, Çevre Yönetim Sisteminin kurulması, uygulanması, devam ettirilmesi, diğer kuruluşlarla ilişkiler ve koordinasyonundan sorumlu olması anlamında Yönetim Temsilcisi atanmıştır. Yönetim Temsilcisi, sistemin gözden geçirilmesi ve iyileştirilmesi amacıyla sistem performansları hakkında üst yönetime rapor vermektedir. Sistem gelişimi ve hedeflere uygunluğu Yönetim Temsilcisi koordinasyonunda üst yönetim tarafından dönemsel olarak gözden geçirilerek, takip edilmektedir. Yönetim Temsilcisine destek vermek amacıyla "Çevre Sorumlusu" sistemin uygulanması aşamasındaki detayların takibi ile görevlendirilmiştir. Organizasyonda yer alan pozisyonlarla ilgili görev, yetki ve sorumluluklar revize edilerek ilgili kişilere bildirilmiştir. 2.3.2. Eğitim, Bilinç ve Yeterlilik katkı sağlayacak şekilde, ihtiyaç duyulan eğitimlerin belirlenmesi, uygulanabilirliğinin sağlanması ve uygulamaya geçirilmesi ile ilgili yöntem ve sorumluluklar ilgili prosedürde tanımlanmaktadır. Çalışanların, şirket amaç ve hedeflerine Çevre üzerinde önemli etkilerinden dolayı olabilecek kişilerin sahip olması gereken nitelikler, kişilere ait görev tanımlarında belirtilmiştir. Yönetim, faaliyetlerini gerçekleştirirken üzere birlikte çalıştığı taraflar için de Çevre Yönetim Programında eğitimler planlayarak, periyodik olarak eğitimler tamamlanmasını ve tarafların çevre kirliliğini önlemeye katkıda bulunmasını hedeflemektedir. 2.3.3. Yönetim Çevre Yönetim kapsamında iletişim tüm kullanıcıların üzerinde yer alan bilgilere ulaşmasını sağlayan ortak Network altında yer alan paylaşım yapılmaktadır. Bu paylaşım ortamında; internet üzerinden alınan her türlü bilgilerin taranarak aktarılması, çalışanların katıldığı geri bildirimler, tesis ziyaretleri sonucu alınan veriler, internet siteleri linkleri yer almaktadır. Yönetim ilgili diğer taraflardan gelen haber ve belgeler Bölüm Yöneticileri tarafından Çevre Sorumlusuna iletilmek suretiyle kabul edilmektedir. Yanıtlandırılması gereken konularda gerekli yazışmanın yapılması için (gerektiğinde Hukuk Mübaviri ile görüşülerek) gerekli koordinasyon Çevre Sorumlusu tarafından yapılır. 2.3.4. Çevre Yönetim Sistemi İle İlgili Belgeye Bağlı Yönetim Çevre Yönetim Sistemi gerekçesiyle Çevre El Kitabında belirtilmektedir. Çevre El Kitabı, bu gerekliliklere ilişkin oluşturulmuş doküman ve kayıtlara atıfta bulunmakta. Çevre Yönetim Sistemine ilişkin ana süreçlere ait akışlar ve bunların birbirleriyle ve diğer süreçlerle etkileşimleri Çevre El Kitabında belirtilmektedir. 2.3.5. Belge Kontrolü istemi dokümantasyonu bir yazılım üzerinden takip edilmektedir. Sistem kapsamındaki prosedür, talimat, destek doküman ve formlar Doküman ve Veri Kontrolü sürecine göre kalite yönetim sistemi ile entegre edilmiş olup yazılım üzerinden gerekli revizyon ve duyurular kontrollü olarak yapılmaktadır. 2.3.6. Yönetim Kontrolü Politika amaç ve hedeflerine uygun olarak tespit edilen önemli çevre unsurları ile ilgili yönetim ve faaliyetleri belirlemek ve bu faaliyetlerin karakteristiklerini belirlenen plan ve yöntemlerle gözetlemek, ölçmek ve sürekliliğini sağlamak için Operasyonel Kontrol, Ölçme ve İzleme Prosedürü hazırlanmıştır. Operasyonun tüm aşamalarında "Önemli" olarak nitelendirilen çevre unsurlarının Sorumlusu tarafından Çevre Kontrol Planına alınmaktadır. Bu planda verilen sıra numarası Çevresel Unsurların Değerlendirilmesi Formuna izlenebilirlik sağlanması açısından kaydedilir. Çevre ile etkileşen faaliyetler ile ilgili dokümanlar Çevre Kontrol Planında belirlenerek Doküman ve Veri Kontrolü Prosedürüne göre hazırlanmış ve ilgili birimlere kontrollü dağıtılmıştır. Çevre Yönetim S Çevre ile etkileşen faaliyetlerden çıkan atıklar aşağıdaki şekilde tanımlanmıştır;

- Sıvı atıklar
- Evsel atıklar
- Beton atıklar
- Metal atıklar
- Plastik atıklar
- Cam atıklar
- Kağıt atıklar
- Tıbbi atıklar
- Tehlikeli atıklar Çevre Yönetim Sistemi gereği öncelikli amaç; atık üretmemektir. Eğer operasyon sonucu atık çıkıyorsa amaç hava-su-toprak kirliliğine sebep olmasını önlemek, atığı geri kazanmaya çalışmak veya yasal mevzuatlar kapsamında uygun şekilde bertaraf etmektir. Sistem çerçevesinde tüm atıkların depolanma koşulları, bertaraf edilmesi veya uygun şartlarda yok edilmesi ile ilgili sistematik tanımlanmış ve tüm çalışanlara duyurulmuştur. Bu kapsamda yapılan çalışmalar ;
- Katı atıkların depolanması için Atık Sahası
- Beton ve benzeri türü atıkların depolanması için Atık Kurutma Sahası Gürültü ve toz kontrolü ile ilgili ölçümler diğer kuruluşlar limit değerlerin altında çalışması hedeflenmektedir. Satınalma sürecine bağlı olarak yapılan satınalma sözleşmelerinde, mevzuatlar da göz önüne alınarak anlaşmalar yapılır ve çevre kirliliğini azaltma yönünde çaba sağlanır. Yan Sanayi Değerlendirme kapsamında, periyodik yapılan yan sanayi denetimlerinde tedarikçi ve taraflarının çevre ile etkileşimleri sorgulanarak, firmaların çevre kirliliğini azaltma yönündeki çalışmalarına katkı sağlanması hedefi mevcuttur. 2.3.7. Acil Durum Hazırlığı Birimleri etkileşen durumları tespit etmek, acil durum hazırlıklarının tanımlanması ve acil durumların yönetimine ilişkin kuralları belirlemek amacıyla Güvenli çalışmaları hazırlanan Acil Durum Prosedürü entegre edilmiştir. Tüm birimlerde acil durumlar karşısında olay koordinasyonu, acil durum ekipleri, kaçış ve toplanma yerleri, acil durum ekipmanları ve yerleri acil durum planlarında belirlenmiştir. Acil durumlarda gerekebilecek haberleşme listeleri hazırlanmış ve tüm çalışanlara duyurulmuştur. Acil durum kapsamına giren olaylardan bazıları aşağıda yer almaktadır:
- Sel / Su baskını
- Fırtına
- Yıldırım düşmesi

- Heyelan
  - Trafik kazası / Araç devrilmesi
  - Çimento silosunun tapması veya patlaması
  - Yakıt veya kimyasal katkı tankı tapması, vanaların açık kalması
  - Beton dolmuş / bopaltım sırasında hortum patlaması
- 2.4. Kontrol ve Düzeltici Faaliyet
- 2.4.1. İzleme ve Ölçme Çevre unsurlarının performans ölçümü ve izleme kriterleri için aşağıdaki yöntemler tanımlanmıştır. Performans ölçme ;
- Çevre Kontrol Planında belirtilen performans ölçümleri
  - Yıllık denetimler
  - Fiziki Ölçümler
  - Merkez Çevre Denetimi
  - Yönetim Programı Performans izleme ;
  - THBB (Türkiye Hazır Beton Birliği) Çevre Değerlendirmeleri
  - Dış denetimler Periyodik olarak yapılan Merkez Çevre Denetimlerinde tesislerdeki faaliyetlerin yürürlükteki Yasal Çevre Mevzuatına uygunluğu da gözden geçirilir.
- 2.4.2. Düzeltici – Önleyici Faaliyet takibi, incelenmesi, zararlı etkilerini hafifletecek yönde harekete geçilmesi, düzeltici ve önleyici faaliyetlerin başlatılması ve sonuçlandırılması konusundaki sorumluluk ve yetkiler Kalite Yönetim Sistemi gereği hazırlanan Düzeltici – Önleyici Faaliyetler Prosedürü ile entegre edilerek tanımlanmıştır. 2.4.3. Kayıt tutulması gereken kayıtlar ve kayıtların saklama yer ve süreleri tanımlanmış olup diğer ilgili gerekliliklere göre Kayıtların Kontrolü Prosedürü ile entegre edilmiştir. 2.4.4. ÇYS Denetimi Master denetim planı kapsamında her bölüme yılda en az bir kez yapılması gereken denetimler Yıllık denetim prosedürü ile entegre edilmiştir. Denetimlerde, ISO 14001 Çevre Yönetim Sistemi gereklilikleri ile beraber ISO 9001 ve OHSAS 18001 gerekliliklerinin de uygun şekilde uygulanıp uygulanmadığı kontrol edilerek Denetim Raporu ile raporlanmaktadır. Çevre ile ilgili ortaya çıkabilecek uygunsuzlukların Yasal olarak 2.5. Yönetimce Yürütülen Gözden Geçirme Yönetiminin Gözden Geçirmesi süreci de Kalite Yönetim Sistemi ile entegre edilmiştir. Gözden Geçirme Toplantıları yılda en az iki defa yapılır. Bu toplantıda; Çevre Yönetim Sisteminin etkinliği, performansı, hedeflere ulaşma durumu değerlendirilir. Geliştirilmesi gereken konular, alınacak önlemler ve ayrılan kaynaklar saptılır. 3. SONUÇ ISO 14001 işletmeler için hareket tarzlarını değiştirecek, stratejik planlamalarında etkinlik artırmayı yaratacak, verimliliklerini ve rekabet güçlerini arttıracak bir yönetim sistemidir. [4] İşletmeler ekonomik gelişmede çevre kalitesi ve fırsatlar arasındaki ilişkinin artık farkına varmışlardır. Bu kapsamda işletmeler, politikalarını, toplumsal çerçeveye içinde yeniden belirlemektedirler. İnceleme sonucunda Çevre ve Kalite Yönetim Sistemleri arasında uygulama ve prensipte birçok yapısal benzerlikler bulunmaktadır ve birbirlerini karşılıklı olarak etkilemektedirler. Çevresel uygulamalarda personelin katılımlının artması, personele manevi bir memnuniyet verir, yaptıkları işte üstlendiği çevresel sorumluluk yüksek bir motivasyon sağlar. Böylece çevresel performansın yanı sıra, kalite performansını ve verimlilik de dolaylı olarak etkilenir. enflasyonu yaratmak istemiyorsa entegre sistem kurma yoluna gitmelidirler. Sistemleri ayrı ayrı yürütmeye çalışmak hem yönetim, hem de çalışanlar seviyesinde bazı dezavantajlar getirebilir. Önceden önce üç ayrı sistem olması üst yönetimin sistemler üzerindeki kontrolünü azaltacak ve vakit kaybına neden olabilecektir. farklı standartların ayrı yönetilmesi çalışanların bilgi ve kavramları karıştırmayı, motivasyonlarını düşürebilir. [5] Özetle işletmelerin çevre ve hatta iş sağlığı ve güvenliği entegre yönetim sistemi oluşturulmalıdır. Yoğun çalışma temposu ve hızlı iş akışlarının sektörde çevre boyutlarının incelenmesi ile diğer ağır sanayi sektörlerine nazaran daha az çevresel etkilerin olduğu görülmektedir. Fakat bu etkilerin incelenmesi, standart ve sürekliliği olan bir temele oturtulması ile gerek çevre performansının artırılması gerekse çalışanların motivasyonu ve iş verimliliği açısından önemli olduğu görülmektedir. Kurulan yönetim sistemi eğitimlerle desteklenmelidir. Yasal gereklilikler kapsamında çevresel etkilerin incelenmesi sürekliliğinin sağlanması sistemin işleyişini açısından önem arz etmektedir. Yönetim politikasına uygun olarak sürekli gelişimin sağlanması için sistem gerekliliklerinin uygulanması, ölçüm ve izleme yöntemlerinin etkin olarak işletilmesi zorunludur. Bu çalışmaların yapılması ile, işletmenin sosyal sorumluluk anlamında çevreye verdiği önem açıkça gösterilmiş olacaktır. Hazır beton üretimi, toplum genelinde çevre kirliliğine sebep olarak algılanmaktadır. Bu sebeple yapılacak ISO 14001 Çevre Yönetim Sistemi çalışmaları ve sistemin geliştirilmesi uygulanmasının süreçlere yansıtılması ile ürünün toplumdaki olumsuz imajının aksine çevre dostu olarak algılanması sağlanacaktır. İşletmeler, uygulamalarında diğer standart Kaynaklar
- Kasap, G.Ç., “ İşletmelerde Kalite, Çevre ve İş Güvenliği Entegre Sistemleri ”, www.iktisat.uludag.edu.tr/dergi
  - Apak, G., “ Çevre Kalitesi ve Sorumluluklarımız ”, Standart, Nisan-1996
  - TS EN ISO 14001 / Nisan 1997 Çevre Yönetimi , Çevre Yönetim Sistemleri – Özellikler ve Kullanım Klavuzu
  - Tavmergen, Y., “ ISO 14000 Çevre Yönetim Sistemleri: Uygulama Aşamaları ve Uygulayanlara Sağladığı Faydalar ”, Dış Ticaret Dergisi, 9
  - Adoni, N., “ Sanayide Çevre ve İş Güvenliği Entegre Sistemleri ”, İSO Dergisi, Sayı, 388, Temmuz-1998.